

Wspólnik obecny na zgromadzeniu musi zagłosować przeciw uchwale, którą zamierza zaskarżyć

6 pytań do dr. Marcina Borkowskiego, radcy prawnego w **GWW Legal**

W wielu spółkach odbywają się teraz zgromadzenia wspólników oraz walne zgromadzenia akcjonariuszy. Zdarza się, że nie wszyscy uczestnicy zgromadzeń akceptują ich przebieg, podejmowane uchwały itp. Z jakich powodów wspólnik czy akcjonariusz może wystąpić do sądu ze skuteczną skargą dotyczącą zgromadzenia?

W praktyce bardzo dużo skarg dotyczy głosowań na zgromadzeniach. Generalnie wspólnik może głosować przy podejmowaniu każdej uchwały. Nie może on jednak ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnik innej osoby głosować przy powzięciu uchwały dotyczących jego odpowiedzialności wobec spółki, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia z zobowiązania wobec spółki oraz sporu między nim a spółką. Wynika to z art. 244 kodeksu spółek handlowych (k.s.h.). Naruszenie tego zakazu może stanowić podstawę dla zaskarżenia uchwały przez innych wspólników.

Czy ważność zgromadzenia wspólników można zakwestionować z tego powodu, że uczestniczyła w nim zbyt mała liczba wspólników?

Zgromadzenie wspólników jest co do zasady ważne bez względu na liczbę reprezentowanych na nim udziałów. Z przepisów k.s.h. lub postanowień umowy spółki może jednak wynikać obowiązek kworum (art. 241 k.s.h.). Jeżeli w danej spółce obowiązuje wymóg kworum, to zgromadzenie nie może obradować, jeżeli nie będzie na nim reprezentowana określona liczba udziałów. W sytuacji gdy wymóg co do kworum na zgromadzeniu wspólników wynikał tylko z umowy spółki, to uchwała podjęta z naruszeniem tego wymogu może być zaskarżona poprzez wniesienie powództwa o jej uchylenie.

Trzeba jednak pamiętać, że w pewnych sytuacjach wymóg kworum uregulowany jest przez przepisy prawa. Przykładowo, zgodnie z art. 506 par. 1 k.s.h., uchwała w sprawie łączenia się spółek jest podejmowana jest co do zasady większością trzech czwartych głosów, reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego. Naruszenie wymogu kworum uregulowanego w kodeksie spółek handlowych jest o tyle poważne, że w przypadku zaskarżenia tego uchybienia, uchwały

podjęte na takim zgromadzeniu mogą zostać uznane przez sąd za nieważne.

Czego powinien dopilnować wspólnik, który uczestniczył w zgromadzeniu, na którym została podjęta uchwała, z którą się nie zgadza i którą chce zaskarżyć do sądu?

Wspólnik, aby móc w tej sytuacji skutecznie zaskarżyć uchwałę zgromadzenia wspólników, musi zadbać o dopełnienie pewnych wymogów formalnych. Jeżeli był obecny na zgromadzeniu wspólników, na którym kwestionowana uchwała została podjęta, to przede wszystkim musi zagłosować przeciwko niej (art. 250 pkt 2 k.s.h.). Jeżeli mimo tego uchwała została podjęta, to musi wystąpić z żądaniem zaprotokołowania swojego sprzeciwu. Jeżeli wspólnik zapomni o zgłoszeniu sprzeciwu albo nie zadba, aby sprzeciw został wpisany do protokołu zgromadzenia wspólników, to może stracić w ten sposób prawo zaskarżenia uchwały. W przypadku spółki akcyjnej akcjonariusz zobligowany jest również do zagłosowania przeciwko uchwale, a po jej powzięciu do wystąpienia z żądaniem

UWAGA: Z powództwem o uchylenie uchwały można wystąpić, gdy jest ona sprzeczna z umową spółki bądź dobrymi obyczajami, godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie wspólnika (art. 249 par. 1 k.s.h.)

zaprotokołowania sprzeciwu. Co jednak ważne, wymóg głosowania nie dotyczy akcjonariusza tzw. akcji niemej (art. 422 par. 2 pkt 2 k.s.h.).

Jeżeli jednak wspólnik nie był obecny na zgromadzeniu, to może zaskarżyć uchwałę, o ile bezzasadnie nie dopuszczono go do udziału w zgromadzeniu wspólników, na którym uchwała została podjęta. Wspólnik, który nie był obecny na zgromadzeniu, może skarżyć uchwałę także w przypadku wadliwego zwołania zgromadzenia wspólników lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad. Podobne wymogi obowiązują akcjonariusza, który nie był obecny na walnym zgromadzeniu, w sytuacji gdy chce zaskarżyć uchwałę podjętą pod jego nieobecność (art. 250 pkt 3 - 4 oraz art. 422 par. 2 pkt 3 - 4 k.s.h.). Sąd Najwyższy w uchwale z 17 listopada 2011 r. orzekł, że akcjonariusz

DR MARCIN BORKOWSKI

radca prawny w **GWW Legal**

szem bezzasadnie niedopuszczonym do udziału w walnym zgromadzeniu może być także ten, którego pełnomocnikowi uniemożliwiono wykazanie właściwego umocowania do udziału w zgromadzeniu (III CZP 68/11, System Informacji Prawnej LEX nr 1049902). Natomiast w przypadku pisemnego głosowania, prawo do wytoczenia powództwa przysługuje wspólnikowi, którego pominięto przy głosowaniu lub który nie zgodził się na głosowanie pisemne albo też który głosował przeciwko uchwale i po otrzymaniu wiadomości o uchwale w terminie dwóch tygodni zgłosił sprzeciw (art. 250 pkt 5 k.s.h.).

Z powyższych rozważań wynika, że zarówno wspólnik spółki z o.o., jak również akcjonariusz spółki akcyjnej, powinni brać udział w zgromadzeniach wspólników (walnych zgromadzeniach). Jeżeli bowiem wspólnik lub akcjonariusz świadomie dopuszcza uczestnictwo w takim zgromadzeniu, a nie doszło do uchybień w jego organizacji, to zamyka sobie drogę do zaskarżenia uchwał podjętych pod jego nieobecność.

4 Czy wspólnik ograniczony jest terminem we wnoszeniu skargi i jakie są konsekwencje niedotrzymania tego terminu?

Pozew o uchylenie uchwały zgromadzenia wspólników spółki z o.o. należy wnieść w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania wiadomości o podjęciu uchwały, nie później jednak niż w ciągu 6 miesięcy od dnia jej podję-

cia. W analogicznym terminie wnosi się powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej. W przypadku spółki publicznej termin do wniesienia powyższego powództwa jest krótszy. Wynosi on bowiem miesiąc od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż 3 miesiące od dnia powzięcia uchwały.

Z kolei pozew o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników spółki z o.o. należy wnieść w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, nie później jednak niż w okresie 3 lat od dnia podjęcia uchwały. Natomiast prawo do wniesienia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej wymaga z upływem 6 miesięcy od dnia, w którym uprawniony powziął wiadomość o uchwale, nie później jednak niż z upływem 2 lat od dnia powzięcia uchwały. Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółki publicznej powinno być wniesione w terminie 30 dni od dnia jej ogłoszenia, nie później jednak niż w terminie roku od dnia powzięcia uchwały.

Wniesienie powództwa po terminie pociąga za sobą jego oddalenie, ponieważ nie został dochowany wymóg terminowego złożenia powództwa. Wynika to z art. 249 i następných k.s.h. (w zakresie skarżenia uchwał zgromadzenia wspólników spółki z o.o.) oraz art. 422 i następných k.s.h. (w przypadku skarżenia uchwał walnego zgromadzenia spółki akcyjnej).

5 Wspomnieliśmy, że część wspólników czy akcjonariuszy decyduje się na wyznaczenie pełnomocnika na zgromadzenie w spółce. W jakim terminie można wnieść skargę, jeżeli pełnomocnik nie zostanie dopuszczony do uczestniczenia w obradach?

Jeżeli przepisy kodeksu spółek handlowych (k.s.h.) lub umowa spółki nie zawierają ograniczeń, to wspólnicy spółki z o.o. mogą generalnie uczestniczyć w zgromadzeniu wspólników oraz głosować przez pełnomocników (art. 243 k.s.h.). Także akcjonariusz może powierzyć pełno-

UWAGA: Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników spółki z o.o. można wytoczyć, gdy jest sprzeczna z przepisami (art. 252 par. 1 k.s.h.)

mocnikowi prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu spółki akcyjnej (art. 412-412² k.s.h.). W praktyce oczywiście zdarzają się przypadki, że pełnomocnicy z różnych powodów nie zostają dopuszczeni do udziału w zgromadzeniu. Jeżeli osoba, która wyznaczyła pełnomocnika kwestionuje powody, na podstawie których jej pełnomocnikowi uniemożliwiono uczestniczenie w obradach, to może wnieść pozew. Sąd Najwyższy w wyroku z 6 lipca 2007 r. (sygn. akt III CSK 26/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 105) uznał, że jeżeli pełnomocnik akcjonariusza nie został dopuszczony do udziału w walnym zgromadzeniu, to termin do zaskarżenia podję-

tych na nim uchwał biegnie od dnia otrzymania wiadomości o uchwałach przez akcjonariusza, bez względu na to, czy niedopuszczony do udziału w zgromadzeniu pełnomocnik pozostawał na sali obrad podczas głosowania (o samych terminach wspomnieliśmy w odpowiedzi na pierwsze pytanie).

6 Do tej pory wyjaśnialiśmy zasady zaskarżania uchwał, które zapadają na zgromadzeniach spółek kapitałowych, czyli z ograniczoną odpowiedzialnością oraz akcyjnych. Czy takie same wymogi formalne obowiązują również wspólników spółek osobowych?

Wspólnicy spółek osobowych (tj. spółki jawnej, spółki partnerskiej, spółki komandytowej i spółki komandytowo-akcyjnej) przy podejmowaniu uchwał nie muszą spełnić tak wielu rygorów formalnych, jak wspólnicy i akcjonariusze spółek kapitałowych. Może się zdarzyć, że uchwała wspólników spółki osobowej zostanie podjęta z naruszeniem prawa i następnie zaskarżona. Przykładem może być uchwała dotycząca sprawy przekraczającej zakres zwykłych czynności spółki jawnej, która zostanie podjęta mimo braku zgody wszystkich wspólników, w tym także wspólników wyłączonych od prowadzenia spraw spółki (czyli z naruszeniem art. 43 k.s.h.). Ustawodawca w przypadku spółek osobowych nie przewidział jednak szczególnej procedury zaskarżania uchwał, analogicznej do przedstawionej powyżej procedury skarżenia uchwał w spółkach kapitałowych. Nie oznacza to jednak, że zaskarżenie wadliwej uchwały wspólników spółki osobowej jest niemożliwe. Jeżeli w spółce osobowej doszło do podjęcia uchwały z naruszeniem prawa, rozważyć można wystąpienie z powództwem o ustalenie, że uchwała jest nieważna, stosownie do art. 189 kodeksu postępowania cywilnego. Jest to wręcz wskazane w przypadku uchwał szczególnie istotnych dla wspólników spółek osobowych, np. uchwał odnoszących się do podziału zysku, wypłaty wynagrodzenia albo zaciągania przez spółkę zobowiązań.

Rozmawiał Krzysztof Tomaszewski

Podstawa prawna

Ustawa z 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz.U. nr 94, poz. 1037 ze zm.).